

Sygn. akt III AUa 110/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Irena Goik (spr.)
Sędziowie	SSA Marek Żurecki SSA Jolanta Pietrzak
Protokolant	Beata Gandyk

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2012r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. W. (J. W.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wypłatę wyrównania i odsetki

na skutek apelacji ubezpieczonego J. W.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 27 lipca 2011r. sygn. akt VIII U 1564/10

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 o tyle, że zobowiązuje organ rentowy do ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonego J. W. z uwzględnieniem okresu składkowego od dnia 15.04.1982 r. do dnia 11.09.1982 r. począwszy od dnia 1.03.2007 r. z ustawowymi odsetkami z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia od dnia 11.04.2007 r. do dnia wypłaty,

2. w pozostałej części apelację oddala,

3. zasądza od Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz radcy prawnego J. G. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) wraz z 23% podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ SSA M. Żurecki /-/ SSA I. Goik /-/ SSA J. Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 czerwca 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. W. wypłaty podwyższonego świadczenia za okresy przypadające przed zgłoszeniem wniosku z 23 lutego 2010 roku w przedmiocie przeliczenia stażu pracy i podstawy wymiaru renty uzasadniając zajęte stanowisko przepisem art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 153 poz. 1227 ze zm.) oraz okolicznością, iż w jego ocenie brak jest podstaw prawnych do takiej wypłaty.

Odwołanie od przedstawionej decyzji wniósł ubezpieczony J. W. domagając się jej zmiany i przyznania prawa do przeliczenia renty od czerwca 2005 roku przy uwzględnieniu stażu pracy oraz okresu zatrudnienia w Wojewódzkim Funduszu (...) w K.. Ubezpieczony argumentował, że dostarczył świadectwo pracy z WFOŚ już w 2005 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2011 roku sygn. akt VIII U 1564/10 Sąd Okręgowy w pkt 1 zmienił zaskarżoną decyzję częściowo i zobowiązał organ rentowy do doliczenia ubezpieczonemu J. W. do stażu pracy okresów zatrudnienia od 15 kwietnia 1982 roku do 11 września 1982 roku oraz od 1 kwietnia 1994 roku do 16 kwietnia 1999 roku począwszy od 1 maja 2009 roku i wypłaty wyrównania świadczenia rentowego z tego tytułu za miesiące: maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik, listopad i grudzień 2009 roku z ustawowymi odsetkami począwszy od 10 dnia każdego z tych miesięcy do dnia zapłaty, w pozostałej części odwołanie oddalił.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż prawo do renty zostało przyznane ubezpieczonemu od 12 września 1982 roku na podstawie wniosku z 20 kwietnia 1982 roku sporządzonego przez ówczesnego pracodawcę ubezpieczonego Instytut (...) w G.. Z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika i ta okoliczność, że stan obliczenia stażu pracy przyjęty do ustalania wysokości renty utrzymywał się aż do wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 20 kwietnia 2010 roku, którą ustalono ponownie podstawę wymiaru świadczenia ubezpieczonego ze wskaźnikiem 110,48% i zaliczono po raz pierwszy do stażu pracy ubezpieczonego okres zatrudnienia od 1 kwietnia 1994 roku do 16 kwietnia 1999 roku oraz okres od 15 kwietnia 1982 roku do 11 września 1982 roku. Z ustaleń Sądu wynika przy tym, iż w dniu 16 czerwca 2005 roku ubezpieczony w organie rentowym ustnie do protokołu zgłosił wniosek w przedmiocie możliwości przeliczenia podstawy wymiaru jego świadczenia, jednocześnie okazując pracownikowi organu rentowego legitymację ubezpieczeniową. Sąd ustalił, że ubezpieczony po zgłoszeniu tego ustnego wniosku nie uzupełniał go. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż w szczególności

w okresie po 16 czerwca 2005 roku nie wpłynęło do organu rentowego zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości jego zarobków za lata 1994-1999. Jak ustalił Sąd I instancji świadectwo pracy ubezpieczonego w Wojewódzkim Funduszu (...) w K. od dnia 1 kwietnia 1994 roku do dnia 16 kwietnia 1999 roku wpłynęło po raz pierwszy do organu rentowego w dniu 7 maja 2009 roku jako załącznik do odwołania od decyzji z dnia 7 kwietnia 2009 roku, którą to decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do kontynuacji wypłaty renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Również w tej dacie ubezpieczony po raz pierwszy złożył organowi rentowemu ksero świadectwa pracy za cały okres zatrudnienia

w Instytucie (...) w G. tj. w okresie od dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 12 września 2009 roku. Organ rentowy załatwiając ustny wniosek ubezpieczonego o ponowne obliczenie podstawy wymiaru renty decyzją z dnia 2 sierpnia 2005 roku począwszy od dnia 1 czerwca 2005 roku ustalił ubezpieczonemu podstawę wymiaru świadczenia w oparciu o wynagrodzenie z 10 kolejnych lat

1972-1981 a wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł wówczas 97,66 %. Jak przy tym ustalił Sąd pierwszej instancji pierwszy raz do akt na informacji organu rentowego ubezpieczony złożył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku RP-7

w dniu 19 lutego 2010 roku. Równocześnie złożył kartę zasiłkową. Następnie dołączył w dniu 23 lutego 2010 roku jeszcze świadectwo pracy za okres zatrudnienia

w WFOŚiGW w K. tj. za okres od 1 kwietnia 1994 roku do 16 kwietnia 1999 roku. Wówczas organ rentowy decyzją z dnia 20 kwietnia 2010 roku począwszy od dnia 1 stycznia 2010 roku ustalił ponownie wysokość renty ubezpieczonego przy czym podstawę wymiaru ustalono teraz z 20 lat kalendarzowych w tym z lat

1994-1999 a wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 110,48%. Nadto na podstawie informacji uzyskanej od byłego pracodawcy ubezpieczonego z dnia 14 czerwca 2011 roku Sąd Okręgowy ustalił, że WFOŚiGW w K. wystawiał ubezpieczonemu dwukrotnie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w dniu 29 czerwca 2005 roku i 13 marca 2008 roku. Ubezpieczony w dniu 13 maja 2010 roku złożył wniosek o nadpłatę świadczenia rentowego za okres od dnia 1 czerwca 2005 roku do dnia

31 grudnia 2009 roku wraz z odsetkami za zwłokę w wypłacie żądając wypłaty różnicy między rentą mu w tym czasie wypłaconą a rentą faktycznie należną, przy uwzględnieniu w podstawie wymiaru świadczenia jego zarobków z lat 1994-1999 oraz przy doliczeniu do stażu pracy okresu zatrudnienia w WFOŚiGW w K.

od dnia 1 kwietnia 1994 roku do dnia 16 kwietnia 1999 roku.

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 czerwca 2010 roku organ rentowy załatwił wniosek odmownie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że organ rentowy od dnia 7 maja 2009 roku był dysponentem świadectwa pracy ubezpieczonego z WFOŚiGW z Instytutu (...) za okres od dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 12 września 1982 roku oraz świadectw pracy z dnia

19 kwietnia 1999 roku, z których wynika, iż ubezpieczony od 1 kwietnia 1994 roku

do 16 kwietnia 1999 roku pracował w Wojewódzkim Funduszu (...) w K.. Według Sądu I instancji organ rentowy dysponując świadectwami pracy ubezpieczonego od 7 maja 2009 roku, które potwierdzały okresy dotychczas nieuwzględnione decyzjami organu rentowego

do stażu pracy, winien co najmniej od maja 2009 roku ustalić prawo do jego świadczenia przy uwzględnieniu okoliczności poświadczających w/w świadectwami pracy i od 10-go maja 2009 roku podjąć wypłatę świadczenia w wysokości nowo ustalonej. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, nie dokonując takiego przeliczenia świadczenia ubezpieczonego, organ rentowy niewątpliwie dopuścił się błędu,

co uzasadniało z kolei orzeczenia jak w pkt 1 sentencji w oparciu o art. 133 ust. 1

pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Według Sądu Okręgowego dalej idące odwołanie ubezpieczonego jako bezzasadne należało oddalić.

Nadto w ocenie Sądu I instancji brak było podstaw do przyjęcia, że podstawa wymiaru renty ubezpieczonego została zanizowana od 1 czerwca 2005 roku na skutek błędu organu rentowego. Sąd nie podzielił zarzutu ubezpieczonego, że organ rentowy nie poinformował go należycie o potrzebie przedłożenia stosownych dokumentów pozwalających przyznać mu świadczenie w wyższej wysokości. Zdaniem Sądu pierwszej instancji organ rentowy przed decyzją z dnia 7 kwietnia 2010 roku nie miał możliwości ustalenia wysokości świadczenia w inny sposób, niż przyjęty decyzją z dnia 2 sierpnia 2005 roku, albowiem nie dysponował zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp-7) za okres od 1 kwietnia 1994 roku do 16 kwietnia 1999 roku.

Sąd I instancji stwierdził, że zaświadczenie o zarobkach na druku Rp-7 z okresu od 1994 roku do 1999 roku zostało przedłożone dopiero w lutym 2010 roku, natomiast świadectwa pracy potwierdzające wyżej wskazane okresy zatrudnienia – 7 maja 2009 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do wyrównania świadczenia wyliczonego decyzją z 20 kwietnia 2010 roku za okres od 1 czerwca 2005 roku.

Sąd I instancji argumentował przy tym, że przede wszystkim zgodnie z treścią art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej w razie stwierdzenia błędu organu rentowego podwyższenie świadczenia może nastąpić jedynie 3 lata wstecz od złożenia wniosku

o ponowne przeliczenie świadczenia. Zdaniem Sądu I instancji skoro ubezpieczony wystąpił o to ponowne przeliczenie w lutym 2010 roku, to żądanie podwyższenia świadczenia mogłoby dotyczyć tylko okresu 3 lat wstecz od lutego 2010 roku i tylko wtedy gdyby wypłata świadczenia zaniżonego była skutkiem błędu organu rentowego. Tak więc niewątpliwie brak było podstaw do wyliczenia i wypłaty podwyższonego świadczenia za okres od 1 czerwca 2005 roku do 31 stycznia 2007 roku.

Sąd argumentował, iż brak było niewątpliwie podstaw do wyliczenia i wypłaty podwyższonego świadczenia za okres od 1 czerwca 2005 roku do 31 stycznia 2007 roku. Nadto brak również było podstaw do wypłaty wyrównania świadczenia ubezpieczonego z uwzględnieniem obliczenia podstawy wymiaru jak przy decyzji

z dnia 20 kwietnia 2010 roku za okres od lutego 2007 do 31 grudnia 2009 roku. Według Sądu pierwszej instancji możliwość przeliczenia tej podstawy powstała dopiero wówczas gdy ubezpieczony złożył organowi rentowemu dokument dotyczący wysokości zarobków za lata 1994-1999, który został złożony w lutym 2010 roku.

W opinii Sądu Okręgowego do tej daty organ rentowy nie dysponował tym dokumentem i nie miał możliwości obliczenia podstawy wymiaru wysokości świadczenia z okresów ubezpieczenia jak przy decyzji z 20 kwietnia 2010 roku.

Sąd I instancji dodał, że sam fakt, iż ubezpieczony posiadał zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wydane mu przez byłego pracodawcę 29 czerwca 2005 roku i 13 marca 2008 roku nie może świadczyć o tym, że zaświadczenia te składał organowi rentowemu i uzyskał odmowę ich przyjęcia.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu pierwszej instancji nie sposób przyjąć, że organ rentowy dysponował przed lutym 2010 roku zaświadczeniem Rp-7 za okres od 1994 roku do 1999 roku, i że mógł przeliczyć ponownie podstawę wymiaru świadczenia ubezpieczonego jak w decyzji z 20 kwietnia 2010 roku w okresie wcześniejszym.

Również według Sądu I instancji nie można przyjąć, że organ rentowy dysponował już przed 7 maja 2009 roku świadectwami pracy potwierdzającymi okresy zatrudnienia ubezpieczonego od 14 lutego 1982 roku do 11 września 1982 roku

i od 1 kwietnia 1994 roku do 16 kwietnia 1999 roku, co pozwalałoby mu zaliczyć te okresy na wysokość renty do stażu pracy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od wskazanego wyroku wniósł ubezpieczony J. W., a została ona podtrzymana przez pełnomocnika ubezpieczonego.

Generalnie zaskarżono wyrok w części oddalającej powództwo, zarzucając naruszenie prawa materialnego w postaci art. 15 ust. 6, art. 110 ust. 3 w zw. z art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 153

poz. 1227 ze zm.) poprzez nieuwzględnienie prawa do podwyższonego świadczenia za okres trzech lat poprzedzających wniosek powoda z 16 czerwca 2005 roku.

Zdaniem skarżącego, Sąd pierwszej instancji naruszył również przepisy postępowania, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności w sprawie, art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. poprzez uznanie braku podstaw do uznania żądania powoda, naruszenie przez organ rentowy w toku postępowania art. 7 k.p.a. w sposób mający istotny wpływ na wynik sprawy, art. 8 k.p.a. poprzez naruszenie zasady pogłębiania zaufania do organów ubezpieczeniowych, art. 9 k.p.a. w zw. z art. 14 k.p.a. poprzez niewłaściwe informowanie powoda o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, art. 77 § 1 k.p.a. poprzez niezebrańie i nierozpatrzenie w sposób wyczerpujący materiału dowodowego.

W oparciu o przedstawione zarzuty domagano się zmiany wyroku w zaskarżonej części i wydania rozstrzygnięcia zgodnie z żądaniem pozwu, ewentualnie uchyleńia wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w celu ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zaskarżony wyrok należało zmienić o tyle, że zobowiązano organ rentowy do ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonego J. W.

z uwzględnieniem okresu składkowego od dnia 15 kwietnia 1982 roku do dnia 11 września 1982 roku począwszy od dnia 1 marca 2007 roku z ustawowymi odsetkami z tytułu opóźnienia w wypłaceniu świadczenia od dnia 11 kwietnia 2007 roku do dnia wypłaty.

Zgodnie z art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 153 poz. 1227 ze zm.), w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości przyznane lub podwyższone świadczenie wypłaca się poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu,
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1 jeżeli odmowa, lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy przeliczenia wysokości renty przyznanej ubezpieczonemu należy dokonać od 1 czerwca 2005 roku jak tego żąda wnioskodawca.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach organ rentowy już w czerwcu 2005 roku dysponował odpowiednim dokumentem pozwalającym zaliczyć okres od dnia 15 kwietnia 1982 roku do dnia 11 września 1982 roku. W ocenie Sądu II instancji organ rentowy już wtedy miał możliwość obliczenia wysokości świadczenia z uwzględnieniem okresów ubezpieczenia tak jak przyjęto w wyroku Sądu Apelacyjnego.

Jak wynika z akt rentowych ubezpieczonego już w dniu 16 czerwca 2005 r. zostało dołączone do akt ksero legitymacji ubezpieczeniowej, w której widoczny jest (k. 59 akt rent.) wpis o wynagrodzeniu i zatrudnieniu pozwalający zaliczyć zatrudnienie ubezpieczonego od 15.04.1982 r. do 11.09.1982 r. Wprawdzie ubezpieczony nie przedłożył wówczas odpowiedniego świadectwa pracy, ale informacja o trwaniu zatrudnienia wynikała z przedłożonej legitymacji ubezpieczeniowej.

Zatem jeśli nie był to wystarczający dokument do zaliczenia ubezpieczonemu w/w okresie zatrudnienia, to już wówczas organ rentowy winien zobowiązać ubezpieczonego do przedłożenia stosownego zaświadczenia, co byłoby zgodne z postępowaniem określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 49 z późn. zm.).

Skoro jednak organ rentowy tego nie uczynił, to istnieje podstawa do zastosowania cyt. art. 133 ust. 1 pkt 2, w myśl którego należy podwyższone świadczenia z związku zaliczeniem okresu od 15.04.1982 r. do 11.09.1982 r. przyznać za okres 3 lat licząc od daty złożenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, a więc od 1 marca 2007 r. mając na uwadze, że taki wniosek został złożony 18 marca 2010 r.

Odnośnie odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia, to podnieść należy, iż przyznano je od dnia 11 kwietnia 2007 roku do dnia zapłaty. Stosownie bowiem do art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych - nie ustalił prawa

do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest zobowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego, nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłacie świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2010 roku sygn. akt III UK 201/10 Lex nr 694242 jeżeli organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu, liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek. W ocenie Sądu Apelacyjnego taka sytuacja istniała w niniejszej sprawie już od 11 kwietnia 2007 roku.

Jeśli natomiast chodzi o zaliczenie okresu zatrudnienia ubezpieczonego od 1994 r. do 16 kwietnia 1999 r., to w kartach legitymacji ubezpieczeniowej dołączonych do akt rentowych w czerwcu 2005 r. nie ma żadnej informacji na ten temat a świadectwo pracy potwierdzające ten okres zatrudnienia zostało złożone w organie rentowym dopiero 7 maja 2009 r. W związku z tym Sąd I instancji prawidłowo zaliczył ten okres zatrudnienia od 1 maja 2009 r., co jest zgodne z art. 133 ust.1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Natomiast w kwestii wyrównania świadczenia ubezpieczonego z uwzględnieniem obliczenia podstawy wymiaru jak w decyzji z dnia 20.04.2010 r. za okres wcześniejszy, to rację ma Sąd I instancji przyjmując brak podstaw do takiego wyrównania. Tu słusznie Sąd przyjął, że możliwość przeliczenia tej podstawy powstała dopiero wówczas, gdy ubezpieczony złożył w organie rentowym dokument dot. wysokości zarobków za lata 1994 – 1999 r. tj. druk Rp- 7. Dokument ten został złożony w lutym 2010 r. a do tej daty ZUS nie dysponował tym dokumentem i nie miał możliwości obliczenia podstawy wymiaru wysokości świadczenia jak w decyzji z dnia 20.04.2010 r.

W związku z tym Sąd Odwoławczy nie podzielił argumentów ubezpieczonego, co skutkowało oddaleniem apelacji w tej części.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/ SSA M. Żurecki /-/ SSA I. Goik /-/ SSA J. Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek